

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **G., a. s.**, B., X. B., IČO: X., zastúpený A., s.r.o., P., X. B., IČO: X., proti žalovanej: **M.**, nar. X., H., X. H., zastúpená advokátom JUDr. L., R., X. B. B., **o zaplataenie 11 333,03 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp. zn. 7Cb/34/2009, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 13. júla 2011 č. k. 43Cob/98/2011-250, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o mimoriadnom dovolaní **z a s t a v u j e**.

Žiaden z účastníkov **n e m á** právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom z 05. 05. 2010 č. k. 7Cb/34/2009-102 žalobu zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania vo výške 100 % potrebných na účelné bránenie práva.

Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobca sa žalobou voči žalovanej domáhal zaplataenia 11 333,03 eur s úrokom z omeškania 0,2 % denne z tejto sumy od 08. 08. 2005 do zaplataenia z titulu Zmluvy o úvere na nákup vozidla a záložnej zmluvy č. 601581 z 15. 03. 2005. Zmluva zanikla 27. 06. 2005, kedy bolo na účet žalobcu pripísané poistné

plnenie z havarijného poistenia. Po zániku zmluvy žalobca vypracoval kalkuláciu, z ktorej vyplýval záväzok žalovanej voči žalobcovi celkovo vo výške 11 333,03 eur s lehotou splatnosti 07. 08. 2005.

Súd prvého stupňa zamietnutie žalobného návrhu odôvodnil tým, že medzi účastníkmi konania došlo k uzatvoreniu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, preto dojednania o riadení sa ustanoveniami Obchodného zákonníka považoval za neplatné a na daný právny vzťah aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka. S poukazom na ustanovenia § 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka dospel k záveru o premlčaní žalobcom uplatneného nároku, keďže 3-ročná premlčacia lehota začala plynúť 28. 06. 2005, uplynula 28. 06. 2008 a žalobca podal žalobu na súd až 13. 03. 2009. Taktiež konštatoval rozpor s dobrými mravmi, ktorý vzhladol v tom, že žalovaná si na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere požičala sumu 262 500 Sk a v zmysle zmluvy bola povinná vrátiť sumu 526 406,60 Sk spolu s poplatkami za havarijné poistenie a tiež v úroku z omeškania vo výške 0,2 % denne, t. j. 73 % ročne.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu uznesením z 25. 08. 2010 č. k. 43Cob/207/2010-121 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že nedošlo k premlčaniu žalobcovho práva a súd prvého stupňa pri hodnotení žalobcovho nároku mal vychádzať z príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch platného ku dňu uzavretia zmluvy a z obsahu zmluvy, súčasťou ktorej boli aj Všeobecné obchodné podmienky. Ohľadne výšky úroku zaviazal súd prvého stupňa zaoberať sa jeho hodnotením aj v súlade so zásadami poctivého obchodného styku (§ 265 Obchodného zákonníka) a súladu s dobrými mravmi (§ 3, § 39 Občianskeho zákonníka).

Okresný súd Veľký Krtíš následne rozsudkom z 09. 02. 2011 č. k. 7Cb/34/2009-199 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 11 100,68 eur s úrokom z omeškania vo výške 6 % ročne zo sumy 11 333,03 eur od 08. 08. 2005 do 27. 02. 2006 a zo sumy 11 100,68 eur od 28. 02. 2006 do zaplattenia, vo zvyšku žalobu zamietol a zároveň uviedol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov. Rozhodol tak s prihliadnutím na právny názor odvolacieho súdu. Mal za to, že zmluva bola platne uzavretá, avšak výšku úrokov z omeškania považoval za dojednanie v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, resp. uvedený úrok považoval za neprimerane vysoký. K námietke premlčania vznesenej žalovanou poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. 08. 2010 č. k.

43Cob/207/2010-121 a mal za to, že k premlčaniu žalobcovho práva nedošlo. V súvislosti s kompenzáciou ušlých výnosov poukázal na Všeobecné obchodné podmienky zmluvy o úvere a toto dojednanie považoval za platné.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu aj žalovanej rozsudkom z 13. 07. 2011 č. k. 43Cob/98/2011-250 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania a zároveň proti rozhodnutiu odvolacieho súdu pripustil dovolanie. Uviedol, že Obchodný zákonník síce upravuje zmluvu o úvere, ale neobsahuje žiadnu úpravu spotrebiteľských zmlúv, a preto s poukazom na § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka, bolo potrebné vychádzať aj z príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka upravujúcich spotrebiteľské zmluvy. Aplikácia Občianskeho zákonníka prichádza tak do úvahy len na vyriešenie otázok, ktoré nebolo možné vyriešiť podľa Obchodného zákonníka. Obchodný zákonník otázku premlčania upravuje komplexne, a preto námietku premlčania vznesenú žalovanou, nebolo možné posudzovať podľa Občianskeho zákonníka. Súhlasil so žalovanou, že počítanie premlčacej lehoty podľa Občianskeho zákonníka je v tomto konkrétnom prípade pre ňu výhodnejšie, neznamená to však, že úprava premlčania podľa Obchodného zákonníka by bola vždy pre spotrebiteľa nevýhodnejšia. Súd prvého stupňa tak dospel k správne mu záveru, že nedošlo k premlčaniu práva. Za správne považoval aj jeho rozhodnutie o zamietnutí úrokov z omeškania v časti prevyšujúcej 6% ročne. Takisto považoval za správne rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa trov konania.

Odvolací súd zároveň pripustil dovolanie a položil otázku zásadného právneho významu, a to, podľa akej právnej úpravy má byť posudzované premlčanie v prípade nárokov uplatnených zo zmlúv o úvere, ktoré sú zároveň aj spotrebiteľskými zmluvami. Dodal, že ani rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. 01. 2011 sp. zn. 5MCdo/20/2009 túto otázku nerieši, keďže v uvedenom prípade išlo o uplatnenie nároku zo zmluvy o pripojení uzavretej so spotrebiteľom.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 22. 08. 2011.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len generálny prokurátor alebo

dovolať) podal proti rozsudku odvolacieho súdu na základe podnetu žalovanej mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.. Uviedol, že žalovaná nevyužila právo podať dovolanie lebo nemá dostatok finančných prostriedkov na úhradu súdneho poplatku. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

V dôvodoch dovolania konštatoval, že vzťah medzi žalobcom a žalovanou bolo potrebné posúdiť ako vzťah občianskoprávny a aplikovať naň ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách. Zmluva o spotrebnom úvere vymedzená v § 4 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch platnom v čase uzatvorenia zmluvy je svojim charakterom občianskoprávnou zmluvou. Ako zmluvu takéhoto typu ju upravoval § 23a ods. 1 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení platnom v rozhodnom období a v zmysle § 23a ods. 2 tohto zákona typová zmluva nesmie obsahovať neprimerané podmienky. Ďalej uviedol, že vzťah medzi Občianskym zákonníkom a zákonom o spotrebiteľských úveroch má povahu všeobecného predpisu a osobitného predpisu. Pretože v osobitnom predpise nie je upravený inštitút premlčania, na plynutie premlčacej lehoty bolo potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka. Dodal, že dohoda naformulovaná vo všeobecných podmienkach (ktoré spotrebiteľka - žalovaná nemohla ovplyvniť) nezodpovedá charakteru účastníkov a spôsobuje nepriaznivejšie postavenie žalovanej ako spotrebiteľky. Príslušné ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy (všeobecné obchodné podmienky) upravujúce voľbu Obchodného zákonníka na časť vzťahov, keď zmluvnou stranou je spotrebiteľ – nepodnikateľ majú najmä vo vzťahu k dĺžke premlčacej doby a výške úroku z omeškania charakter neprijateľnej podmienky v zmysle § 23a zákona č. 634/1992 Zb. platného v čase uzatvorenia zmluvy, ale aj podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa dovolateľa odvolací súd v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia špeciality a subsidiarity vyššie uvedených ustanovení právnych predpisov, aplikoval na posúdenie premlčania žalobcom uplatneného nároku nesprávne ustanovenie nesprávneho právneho predpisu, t. j. 4-ročnú premlčaciu lehotu podľa § 397 Obchodného zákonníka, namiesto správneho ustanovenia správneho právneho predpisu t. j. 3-ročnej premlčacej lehoty podľa § 101 v spojení s § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

K mimoriadnemu dovolaniu sa vyjadril žalobca, ktorý vo vyjadrení poukázal na ustanovenie § 52 ods. 1 a § 879f ods. 3 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia zmluvy a uviedol, že v dôsledku explicitnej úpravy ustanovenia § 52 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzatvorenia zmluvy sa na žalobcu a žalovanú

nevzťahovali ustanovenia § 53 až § 54 Občianskeho zákonníka, nakoľko zákonodarca priamo v Občianskom zákonníku vymedzil, na ktoré zmluvy sa tieto ustanovenia vzťahujú, pričom úverová zmluva medzi nimi nebola. Žalobca je presvedčený, že pôsobnosť Obchodného zákonníka pri posudzovaní všeobecnej premlčacej doby, ktorá jednak vyplýva priamo z ustanovení Obchodného zákonníka a jednak z dohody žalobcu a žalovanej, v žiadnom prípade nepredstavovala neprijateľnú podmienku, pričom skutočnosť, že táto podmienka ako normálna podmienka je v tomto konkrétnom prípade v neprospech žalovanej nemôže mať na základe žiadneho interpretačného pravidla účinného v čase uzatvorenia zmluvy za následok jej automatickú neplatnosť v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka. Žalobca navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

Žalovaná sa s dôvodmi mimoriadneho dovolania stotožnila a zároveň upozornila na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5MCdo/20/2009 z 25. 01. 2011.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor (§ 243g O. s. p.), skúmal ďalej splnenie podmienok v zmysle ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p.

Podľa § 243e ods. 1 O. s. p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f) a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Citované ustanovenie vymedzuje (nad rámec podmienok konania v prvom stupni, odvolacieho konania a tiež konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podávaných účastníkmi konania) ďalšie tri podmienky konania, ktorých splnenie zákon vyžaduje práve v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Prvou z týchto podmienok je okolnosť porušenia zákona právoplatným rozhodnutím súdu, druhou požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a treťou nemožnosť dosiahnutia ochrany inými právnymi prostriedkami. Pretože všetky uvedené podmienky konania o mimoriadnom dovolaní musia byť splnené súčasne, nedostatok ktorejkoľvek z nich bráni vecnému prejednaniu mimoriadneho dovolania.

Podľa názoru dovolacieho súdu ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu zásadne vyžaduje intervenciu (mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora) vtedy, ak sám účastník využil všetky právom predpokladané prostriedky na zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon, no nebol úspešný. Požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu ako podmienka konania o mimoriadnom dovolaní nie je daná vtedy, ak sám podnecovateľ mimoriadneho dovolania v konaní predchádzajúcom podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku opomenul hájiť svoje práva najmä nepodaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov, resp. ich oneskoreným podaním, hoci ich mohol účinne využiť. Splnenie uvedenej požiadavky ako jedného zo základných predpokladov prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Ak jeden z účastníkov občianskeho súdneho konania nevyužije svoje právo na účinné podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu súdu, hoci mu v tom nebránili dôležité, resp. závažné dôvody (čím realizuje svoje procesné dispozičné právo zdržať sa, resp. nevyužiť možnosť podať riadny či mimoriadny opravný prostriedok), právna istota druhého účastníka spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie, nemôže byť narušená inštitútom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora.

Dovolací súd poukazuje na názor pléna Ústavného súdu Slovenskej vyjadrený v uznesení z 19. 07. 2000 sp. zn. PL. ÚS 57/99, v ktorom zaujal stanovisko ku kritériám prípustnosti mimoriadneho dovolania. Vyslovil, že mimoriadne dovolanie môžeme považovať za ďalší mimoriadny opravný prostriedok, je to však napriek tomu dovolanie, ktoré je mimoriadne výlučne z dôvodu, že na jeho podanie je procesne legitimovaný iba generálny prokurátor, a je zásadne obmedzené len na prípady, v ktorých nemožno podať dovolanie účastníkom konania. Účel mimoriadneho dovolania spočíva v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto odstránenie nezákonnosti vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je však prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania, neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu

svojich práv a zákonom chránených záujmov alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využiť tieto právne prostriedky nápravy.

Judikatúra ústavného súdu zastáva stabilne názor, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy) ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že Krajský súd v Žiline rozsudkom z 13. 07. 2011 č. k. 43Cob/98/2011-250 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ale zároveň proti svojmu rozhodnutiu pripustil dovolanie. Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť 22. 08. 2011.

Podnet na podanie mimoriadneho dovolania bol Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky doručený 06. 11. 2011. Ako vyplýva z podnetu, žalovaná v zákonnej jednomesačnej lehote nepodala riadne dovolanie z fiškálnych dôvodov, nakoľko nemala dostatok finančných prostriedkov na úhradu súdneho poplatku.

Uvedeným postupom však žalovaná opomenula účinne hájiť svoje práva – konkrétne nepodaním niektorého z opravných prostriedkov, ktoré zákon poskytuje samotnému účastníkovi, a to využiť podanie mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) proti rozsudku krajského súdu z dôvodu podľa § 238 ods. 3 O. s. p. Táto forma je žalovanej priznaná zákonom – Občianskym súdnym poriadkom a je v právomoci (dispozícii) žalovanej, či bude využitá. Opomenutie využitia tohto opravného prostriedku, nemôže byť nahradené mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora, ktoré má iný účel a podmienky.

Dovolací súd dodáva, že nedostatok finančných prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie nezakladá prípustnosť na podanie mimoriadneho dovolania. V prípade

finančnej tiesne sa žalovaná mohla domáhať ochrany svojich práv aj podaním dovolania, pričom by mohla požiadať o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, ak by jej finančná situácia zaplatenie tohto poplatku neumožňovala. Žalovaná podaním riadneho dovolania mohla bez ďalšieho dosiahnuť prejednanie veci Najvyšším súdom Slovenskej republiky. Z obsahu spisu nevyplývajú žiadne objektívne prekážky, ktoré by žalovanej znemožňovali využitie tohto opravného prostriedku. Nebola preto splnená podmienka konania o mimoriadnom dovolaní, a to že jeho podanie vyžaduje ochrana práv žalovanej.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o mimoriadnom dovolaní pre nedostatok jednej z podmienok konania a neodstrániteľnosť prekážky konania podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243c O. s. p., § 243e ods. 1 O. s. p. a § 104 ods. 1 veta prvá O. s. p. zastavil.

O trovách konania o mimoriadnom dovolaní rozhodol podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p., § 224 ods. 1 O. s. p. a § 146 ods. 1 písm. c/ O. s. p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu, pretože konanie o mimoriadnom dovolaní bolo zastavené.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 31. januára 2014

JUDr. Viera Pepelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Ingrid Habánová